گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۴۵۳۸۴۵
دوشنبه ۱۹ مهر ۱۴۰۰ ۱۴:۳۲

تحولی در مذاکرات ایران و عربستان

در جریان مذاکرات جاری میان ایران و عربستان، روند مذاکرات بیش از همه به نفع ایران باشد. در این چهارچوب، ایران بهتر از قبل می‌تواند دستورکارهای منطقه‌ای خود را به پیش برد. در طرف مقابل، عربستان سعودی عملا موضع برتر ایران را بواسطه مذاکره با تهران، به صورت عینی می‌پذیرد. با این همه، صرفِ انجام این مذاکرات می‌تواند تا حدی به تقویت امنیت و ثبات در منطقه خاورمیانه کمک کند».

به گزارش خبرنگاران جامعه گزارش خبر، «اینطور به نظر می‌رسد که در جریان مذاکرات جاری میان ایران و عربستان، روند مذاکرات بیش از همه به نفع ایران باشد. در این چهارچوب، ایران بهتر از قبل می‌تواند دستورکارهای منطقه‌ای خود را به پیش برد. در طرف مقابل، عربستان سعودی عملا موضع برتر ایران را در جریان مذاکره با تهران، به صورت عینی می‌پذیرد. با این همه، صرفِ انجام این مذاکرات می‌تواند تا حدی به تقویت امنیت و ثبات در منطقه خاورمیانه کمک کند».

پایگاه خبری “مدرن دیپلماسی” در گزارشی، ضمن اشاره به روند تحولات مرتبط با مذاکرات ایران و عربستان، از سوگیری جدید در آنچه جنگِ سرد مهم خاورمیانه (تنش‌ها میان ایران و عربستان) خوانده سخن گفته و تاکید کرده که تهران و ریاض با درک واقعیات جدیدِ منطقه، عملا در حال حرکت به سمت تعامل، همکاری و کاستن از سطح تنش‌ها هستند. امری که در نوع خود تبعات خاصی را به همراه دارد و از نظر برخی کارشناسان حرکتی انقلابی جهت کم کردن از تنش در خاورمیانه قلمداد می‌شود.

پایگاه خبری مدرن دیپلماسی در این رابطه می‌نویسد: «ایران و عربستان همواره به عنوان دو قدرت برتر و هژمونیکِ خاورمیانه ظاهر شده اند. این دو کشور در بسیاری از ابعاد و جنبه‌های موضوعات خاورمیانه، از موقعیت مناسب و غالبی برخوردار هستند. البته که تنش‌های میان دو کشور نیز سابقه‌ای دیرینه دارند. این مساله به طور خاص همزمان با پیروزی انقلاب اسلامی، بیش از پیش تشدید شده است.

سال ۱۹۷۹ یعنی همان سالی که انقلاب اسلامی ایران به پیروزی رسید، نقطه آغاز به راه افتادن نوعی جنگ سرد میان تهران و ریاض بود. در آن سال، شاهِ ایران از قدرت خلع شد و انقلاب ایران به رهبری آیت الله خمینی به پیروزی رسید. انقلابی که روحانیت شیعه به همراه حمایت‌های گسترده مردمی، عامل ایجاد آن بودند. البته که این انقلاب تا حد زیادی جهان اسلام را شوکه کرد. عربستان سعودی نیز که همواره داعیه رهبری جهان اسلام را داشته، عمیقا از این تحول شوکه شد. در این چهارچوب، رژیم عربستان به شدت از جانب ایران احساس تهدید کرد. انقلاب ایران و استقرار جمهوری اسلامی در این کشور، تا حد زیادی از حیث فکری و ایدئولوژیک، عربستان را با چالش و مشکلات فراوان رو به رو ساخت.

ایران و عربستان همچنین در مورد نحوه همکاری‌های بین المللی خود نیز با یکدیگر اختلاف نظرهای فراوانی دارند. به عنوان مثال ایران قویا از خروج نیروهای آمریکایی از خاورمیانه استقبال کرده و می‌کند و آن را رها شدنِ این منطقه از چنگال استعمار آمریکا می‌بیند.

در نقطه مقابل، عربستان سعودی قویا از همکاری با کشورهای غربی سود می‌برد. نباید فراموش کرد که مهمترین کالای صادراتی عربستان نفت خام است و همکاری ریاض با کشورهای غربی عملا کمک‌های قابل توجهی را به این کشور جهت تقویت وضعیت اقتصادی آن می‌کند. این تفاوت سوگیری‌های ایران و عربستان، عملا این دو کشور را به سمت اختلافات عمیق سیاسی نیز سوق می‌دهد که در این رابطه شاهد بوده ایم دو کشور در قالب جنگ‌های نیابتی، در سال‌های اخیر شدیدا با یکدیگر تقابل پیدا کرده‌اند (مساله‌ای که نمود بارز آن را در جریان جنگ داخلی سوریه مشاهده کرده ایم).

ایران در شرایط فعلی، در بسیاری از جبهه‌ها نظیر سوریه، عراق و لبنان، عربستان را محاصره کرده و سعی دارد از طریق راهکارهای دیپلماتیک، روابط خود با ریاض را تلطیف کند. در طی ۱۵ سال اخیر، روابط ایران و عربستان در جریان سیری از تحولات، به سمت درگیری‌های بیشتر با یکدیگر هدایت شده است. ایران و عربستان هرگز جنگی عیان و آشکار را علیه یکدیگر اعلام نکرده اند. با این حال قویا در عراق، سوریه، یمن، تونس، بحرین، لیبی و مراکش، درگیری جنگ‌های نیابتی بوده اند.

در شرایط کنونی اینطور به نظر می‌رسد که عربستان سعودی سعی دارد تا لبنان را به میدان جدید جنگ نیابتی خود با ایران تبدیل کند. اگر چه لبنان با ریسک بالایی جهت آغاز ناامنی و هرج و مرج (نظیر سوریه) در این کشور مواجه است با این حال، کارشناسان و تحلیلگران بر این باورند که پیشبردِ دستور کارهای ریاض در این کشور، عملا با چالش‌هایی جدی رو به رو است.

منازعه و درگیری در لبنان به راحتی می‌تواند اسرائیل را به جنگ علیه حزب‌الله لبنان سوق دهد که این مساله در نوع خود می‌تواند موجب آغاز شدنِ جنگ سومِ حزب الله و اسرائیل شود. جنگی که می‌تواند به مراتب از دو جنگِ قبلی خونین‌تر باشد.

همه این‌ها در شرایطی اتفاق می‌افتند که منطقه خلیج فارس عمیقا با بحران‌ها و تهدیداتی جدی رو به رو است. آمریکا و متحدانش همواره ادعا می‌کنند که ایران یک نیروی بی ثبات کننده در خاورمیانه است.

این ادعا خود می‌تواند موجب ایجاد عدم قطعیت و ناامنی بیشتر در خاورمیانه شود، زیرا اساسا اغلب کنش ورزی‌های کشورهای غربی در خاورمیانه، معطوف و متمرکز بر عربستان است و آن‌ها (کشورهای غربی)، ریاض را به مثابه یک نیروی محرک در نظر می‌گیرند (این رویکرد جدای از برخی کنشگری‌های مستقل و خصمانه عربستان، ایران را نیز به نشان دادن واکنش شدید به محور مورد حمایت غرب در منطقه خاورمیانه وا می‌دارد).

در این چهارچوب، روابط خصمانه و نه چندان مثبت ایران و عربستان، برخی کشورها را به سمت میانجی گری جهت حل اختلافات سوق داده که در این رابطه به طور خاص می‌توان به تلاش‌های چین و روسیه اشاره کرد. با این همه، مساله‌ای که در شرایط کنونی از اهمیت فراوانی برخوردار است و باید به آن توجه داشت این است که سیاستِ دو کشور، مخصوصا عربستان سعودی به کدامین سو حرکت می‌کند؟ در تاریخ ۱۹ سپتامبر سال جاری میلادی، دو کشور در عراق رایزنی‌های را با یکدیگر داشتند.

دو طرف گفتگوهایی را با هم در سطوح بالا و پس از آنکه روابطشان در سال ۲۰۱۶ قطع شد، داشته اند. با این حال، جامعه بین المللی در شرایط فعلی فقط باید صبر کند و ببیند در آینده چه اتفاقاتی خواهد افتاد. در این رابطه به طور خاص “ملک سلمان” پادشاه عربستان در جریان سخنرانی خود در مجمع عمومی سازمان ملل متحد گفت: “ما امید داریم که گفتگوهایمان به نتایجی ملموس منجر شود و موجب تقویتِ اعتماد و احیای همکاری‌های دو جانبه شود”.

بدون تردید ایران و عربستان، دیدگاه‌ها و منافع مختلفی را دارند. با این حال، ایران در سال‌های اخیر تا حدی درهای همکاری با غرب را (به جز با اسرائیل) در برخی موضوعات باز کرده است. امری که عملا سنگینی وزنِ همکاری‌های آن‌ها (با کشورهای غربی) با عربستان و متحدانشان نظیر اسرائیل در منطقه را سبک کرده است.

در این چهارچوب، روند جهت گیری‌های سیاسی ایران و عربستان به تدریج از قالب‌هایی که پیشتر در آن‌ها قرار داشته، خارج می‌شود. در این راستا، برای اینکه همکاری و امنیت حاصل شود، طرف‌های مختلف باید سازگاری با یکدیگر را پیشه کنند. اگر از چشم اندازی سیاسی به مساله بنگریم، باید بگوییم که واضح است که راهبردهای سیاسی قدیمی، در جهان کنونی که تغییرات زیادی را متحمل شده، عملا از ارزش زیادی برخوردار نیستند و مفید نخواهند بود.

اینطور به نظر می‌رسد که در جریان مذاکرات جاری میان ایران و عربستان، روند مذاکرات بیش از همه به نفع ایران باشد. در این چهارچوب، ایران بهتر از قبل می‌تواند دستورکارهای منطقه‌ای خود را به پیش برد. در طرف مقابل، عربستان سعودی عملا موضع برتر ایران را بواسطه مذاکره با تهران، به صورت عینی می‌پذیرد. با این همه، صرفِ انجام این مذاکرات می‌تواند تا حدی به تقویت امنیت و ثبات در منطقه خاورمیانه کمک کند».